

## LIIKENNEVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/1998 vp

### Hallituksen esitys laeiksi liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä ja tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 11 päivänä helmikuuta 1998 lähettänyt liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 242/1997 vp laeiksi liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä ja tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta.

##### *Lausunnot*

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat antaneet asias-

ta lausunnot (PeVL 6/1998 vp ja LaVL 2/1998 vp), jotka ovat tämän mietinnön liitteinä.

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Jarmo Hirsto ja ylitarkastaja Pekka Koivisto, liikenneministeriö
- poliisiylitarkastaja Markku Väinölä, Liikkuva poliisi
- johtaja Iiro Lehtonen, Suomen Kuorma-auto-liitto.

#### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä. Lailla korvattaisiin nopeusvalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annettu laki.

Ehdotetulla lailla kiellettäisiin tieliikenteen valvontalaitteen paljastamiseen tai sen toiminnan häiritsemiseen tarkoitetun laitteen käyttö tai hallussapito tieliikennelaissa tarkoitetulla tiellä Suomessa rekisteröidyssä moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai sen perävaunussa. Kyseisen laitteen käyttö kiellettäisiin ulkomailla rekisteröidyssä moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai sen perävaunussa, silloin kun ne ovat yleiseen liikenteeseen käytetyllä tiellä. Lisäksi ehdotetaan kiellettäväksi kyseisten laitteiden maahantuonti ja valmistus levittämistarkoituksessa, kaupan pitäminen, myynti ja muu luovutus sekä asentaminen moottorikäyttöiseen ajoneuvoon tai sen pe-

rävaunuun. Ehdotuksen mukaan laitteiden käyttöä tai hallussapitoa koskevan kiellon rikkomisesta voitaisiin tuomita sakkoa. Lainvastaista laitteiden levittämistä ehdotetaan seuraamukseksi sakkoa tai vankeutta enintään kolme kuukautta.

Kielletty laite tuomittaisiin valtiolle menetyksi. Ehdotus sisältää myös säännökset kotietäisyyden ja henkilöön käyvän tarkastuksen toimitamisesta valvontalaitteen paljastimen tai häiritäälaitteen löytämiseksi.

Lisäksi tieliikennelain ajokiellon määräämisen perusteita koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun lait on hyväksytty ja vahvistettu.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

***Yleisperustelut***

Valiokunnan käsityksen mukaan lakiehdotukset ovat tarpeellisia liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden teknisen kehityksen vuoksi. Liikennevaliokunta pitää hallituksen esitystä tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin.

Liikennevalvontaan tarkoitettujen kehittyneiden laitteiden käyttöönoton myötä markkinoille tulee yhä kehittyneempiä valvontalaitteiden paljastamiseen ja häiritsemiseen tarkoitettuja laitteita. Esimerkiksi lasertoimintoisten nopeusvalvontalaitteiden paljastamiseen tai häirintään tarkoitettuja laitteita on nykyisin autoilijoiden saatavilla, eikä niiden käyttö nyky säännösten mukaan ole kiellettyä. Asiaa koskevat säännökset ovat nopeusvalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetussa laissa (733/1985; tutkanpaljastinlaki).

Liikennevaliokunnan käsityksen mukaan liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden käytön ja hallussapidon kieltämisellä voidaan parantaa liikenneturvallisuutta. Kyseisten laitteiden käyttö on omiaan lisäämään liikennesäännöistä piittaamatonta käyttäytymistä. Koska keskeinen keino liikenneturvallisuuden parantamiseksi on liikennevalvonnan avulla vähentää liikenneturvallisuutta vaarantavaa käyttäytymistä, valvontaviranomaisilla on oltava keinot kehittyneiden valvontalaitteiden paljastamiseen ja häiritsemiseen tarkoitettujen laitteiden toteamiseen.

Omaisuuksensuojaan, kotirauhan turvaan ja oikeuden henkilökohtaiseen koskemattomuuteen osalta lakiehdotus vastaa sisällöltään tutkanpaljastinlain 6 §:n säännöksiä. Tutkanpaljastinlaki säädettiin tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä perustuslakivaliokunnan annettua lakiehdotuksesta lausunnon (PeVL 12/1984 vp).

Valiokunta toteaa, että tutkinnan toimittamisessa noudatetaan pakkokeinolain (450/1987 vp) säännöksiä. Liikennevaliokunta toteaa, että liikennevalvonnan tarpeet ja pyrkimys liikenneturvallisuuden edistämiseen ovat valiokunnan käsityksen mukaan sellaisia painavia yhteiskunnallisia syitä, joiden vuoksi on hyväksyttävää turvautua kotietsintään.

Liikennevaliokunta vielä korostaa, että Suomen tuleville ulkomaalaisille autoilijoille pitää riittävän tehokkaasti tiedottaa kiellosta nopeusvalvontaa vaikeuttavien laitteiden käytöstä.

# **1. Laki liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä**

*1 § Soveltamisala.* Ehdotetussa pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisala. Lakiehdotuksen useassa pykälässä viitataan 1 §:ssä tarkoitettuun laitteeseen. Kirjoittamistavan yksinkertaistamiseksi valiokunta esittää, että lain ensimmäisessä pykälässä määritellään paljastinlaite. Sillä tarkoitetaan laitetta, joka on tarkoitettu tai jota käytetään tieliikenteen valvontalaitteen paljastamiseen tai toiminnan häiritsemiseen. Laitteen määrittely vastaa hallituksen esitystä. Lisäksi pykälän otsikko esitetään muutettavaksi sen uutta sisältöä vastaavaksi.

*2 § Laitteen käyttö, hallussapito ja luovuttaminen.* Pykälä kieltää paljastinlaitteiden käytön, hallussapidon, luovuttamisen ja asentamisen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentissa kielletään paljastinlaitteen hallussapito ja käyttö Suomessa rekisteröidyssä moottorikäyttöisessä ajoneuvossa, mutta ainoastaan laitteen käyttö ulkomailla rekisteröidyssä ajoneuvossa. Perustuslakivaliokunta toteaa, että on selvittävät mahdollisuudet ulottaa laki koskemaan mahdollisimman täysimääräisesti myös ulkomailla rekisteröityjä ajoneuvoja niiden ollessa yleisessä liikenteessä Suomessa.

Liikenneministeriö on esittänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen lakiehdotuksen muuttamista siten, että paljastinlaitteen hallussapito olisi kielletty Suomessa olevassa ulkomailla rekisteröidyssä ajoneuvossa, jos laite on toimintavalmiudessa.

Lakiehdotuksen muuttaminen ministeriön esittämällä tavalla kohtelisi Suomessa ja ulkomailla rekisteröityjen ajoneuvojen kuljettajia edelleen eri tavoin. Säännös on tulkinnanvarainen ja paljastinlaitteen käyttö- ja hallussapito kiellon tehokas valvonta olisi vaikeaa. Paljastinlaitteita on poliisin suorittamassa tieliikenteen

valvonnassa havaittu suomalaisten ajoneuvojen lisäksi myös ulkomaisissa ajoneuvoissa. Nykyinen laki, joka kieltää ainoastaan laitteen käyttämisen ulkomaisessa autossa, on osoittautunut tältä osin toimimattomaksi.

Liikennevaliokunta katsoo, että paljastinlaitteen hallussapito on kiellettävä samalla tavoin sekä Suomessa että ulkomailla rekisteröidyissä ajoneuvoissa ja esittää, että 1 momentista poistetaan rekisteröintivaatimus ja momentin viimeinen virke.

Kielto pitää paljastinlaitetta ulkomaisissa ajoneuvoissa saattaa aiheuttaa käytännön ongelmia rajaa ylittävälle ulkomaalaisille, joilla on paljastinlaitte mukanaan. Ongelmia voidaan vähentää tiedottamalla Suomeen tuleville autoilijoille paljastinlaitteen käyttö- ja hallussapitokiellosta esimerkiksi viisumin myöntämisen yhteydessä ja rajanylityspaikoilla. Tiedotus tehostaa myös lain ennalta estävää vaikutusta. Liikennevaliokunta korostaa, että on varmistettava, että jokainen Suomeen tuleva ulkomaalainen autoilija saa tiedon paljastinlaitteen käyttö- ja hallussapitokiellosta. Myös rajanylityspaikalla poistetun paljastinlaitteen palauttaminen on varmistettava.

Pykälän 1 momentissa käytetään ilmaisua ”moottorikäyttöinen ajoneuvo”. Lakiehdotuksen muissa pykälissä käytetään joko samaa ilmaisua tai pelkästään sanaa ”ajoneuvo”. Koska kaikissa säännöksissä tarkoitetaan yksinomaan moottorikäyttöisiä ajoneuvoja, valiokunta esittää, että säännökset kirjoitetaan yhdenmukaisesti. Lisäksi liikennevaliokunta esittää pykälään ja sen otsikkoon tehtäväksi 1 §:n muutoksesta johtuvat korjaukset ja eräitä kielellisiä tarkistuksia.

*3 § Valvontalaiterikkomus ja 4 § Valvontalaiterikos.* Pykälissä säädetään rangaistavaksi 2 §:ssä lueteltujen kieltojen rikkominen. Liikennevaliokunta esittää, että rangaistussäännökset sisällytetään yhteen pykälään ja vankeusuhka poistetaan. Ehdotetut rikosnimikkeet ”valvontalaiterikos” ja ”valvontalaiterikkomus” eivät ole onnistuneita, koska rangaistavaksi ei ehdoteta liikennevalvontalaitteen käyttöä, vaan valvontalaitteen paljastavan tai sitä häiritsevän laitteen käyttö. Valiokunta esittää, rikosnimikkeen korvaa-

mista nimellä ”Paljastinlaiterikkomus” ja että rangaistussäännös kirjoitetaan lakiteknisesti hallituksen esitystä selkeämmällä tavalla.

*4 (5) § Ilmoitus rekisterinpitäjälle.* Pykälä velvoittaa ilmoittamaan ajokorttirekisteriä pitävälle viranomaiselle, jos joku tuomitaan moottorikäyttöistä ajoneuvoa käytettäessä tehdystä paljastinlaiterikkomuksesta.

Paljastinlaiterikkomuksesta voidaan tuomita rangaistus tuomioistuimessa tai määrätä rangaistus rangaistussääntömenettelyssä. Valiokunta esittää, että säännöksen sanamuotoa muutetaan siten, että ilmoitusvelvollisuus koskee myös rangaistussääntömenettelyssä määrättyjä rangaistuksia. Pykälässä mainittu rikosnimike on korjattava vastaamaan muutettua 3 §:ää.

*6 (7) § Valvontaviranomaiset.* Tullilaitos ja rajavartiolaitos ovat erillisiä organisaatioita. Valiokunta esittää, että pykälän kirjoittamistapa muutetaan tätä vastaavaksi. Myös 9 (10) §:ään on tehtävä vastaava korjaus.

*7 (8) § Kotietsintä ja 8 (9) § Henkilöntarkastus.* Liikennevaliokunta esittää, että pykälään tehdään rikosnimikkeen muuttamisesta ja rangaistussäännösten yhdistämisestä johtuvat korjaukset.

## 2. Laki tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta

Pykälässä säädetään ajokiellon määräämisen edellytyksistä ja pykälän 2 momentin 5 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta valvontalaiterikkomuksesta. Liikennevaliokunta esittää, että säännökseen tehdään rikosnimikkeen muutoksesta johtuva korjaus ja viittaus täsmennetään koskemaan liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetun lain 3 §:n 1 kohdan mukaista paljastinlaiterikkomusta.

## Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakiehdotukset hyväksytään muutettuina seuraavasti:*

1.

## Laki

### liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 §

##### *Määritelmäsäännös*

*Tässä laissa paljastinlaitteella tarkoitetaan laitetta, joka on tarkoitettu tai jota käytetään tielikenteen valvontalaitteen paljastamiseen tai sen toiminnan häiritsemiseen.*

#### 2 §

##### *Paljastinlaitteen käyttö, hallussapito ja luovuttaminen*

*Paljastinlaitetta ei saa käyttää eikä pitää hallussa (poist.) moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai sen perävaunussa, joka on yleiselle liikenteelle tarkoitettu tai yleiseen liikenteeseen käytetyllä alueella. (Poist.)*

*Paljastinlaitteen maahantuonti ja valmistus levittämistarkoituksessa, (poist.) pitäminen kaupan, myyminen, (poist.) muu luovuttaminen, huoltaminen, korjaaminen sekä asentaminen moottorikäyttöiseen ajoneuvoon tai sen perävaunuun on kielletty.*

#### 3 §

##### *Paljastinlaiterikkomus*

Joka tämän lain vastaisesti

*1) käyttää tai pitää hallussaan paljastinlaitetta,*

*2) levittämistarkoituksessa tuo maahan tai valmistaa tai*

*3) pitää kaupan, myy, muuten luovuttaa tai asentaa paljastinlaitteen moottorikäyttöiseen ajoneuvoon tai sen perävaunuun,*

*on tuomittava paljastinlaiterikkomuksesta sakkoon.*

#### 4 §

*(Poist.)*

#### 4 (5) §

##### *Ilmoitus rekisterinpitäjälle*

*Moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa tehdystä paljastinlaiterikkomuksesta on ilmoitettava ajokorttirekisteriä pitävälle viranomaiselle asianomaisen ministeriön määräämällä tavalla.*

#### 5 (6) §

##### *Menettämisseuraamus*

*Tämän lain vastaisesti hallussapidetty tai käytetty taikka maahantuotu, valmistettu, kaupan pidetty, myyty tai muuten luovutettu taikka asennettu paljastinlaite on tuomittava valtiolle menetetyksi. Jos paljastinlaite on siirtynyt toiselle taikka hukattu tai hävitetty, sen arvo voidaan kokonaan tai osaksi tuomita menetetyksi.*

#### 6 (7) §

##### *Valvontaviranomaiset*

*Poliisi, (poist.) tullilaitos ja rajavartiolaitos valvovat tämän lain noudattamista.*

#### 7 (8) §

##### *Kotietsintä*

*Jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu paljastinlaiterikkomus, voidaan toimittaa pakkokeinolaissa (450/1987) tarkoitettu kotietsintä moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai sen perävaunussa paljastinlaitteen löytämiseksi sen estämättä, mitä pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään.*

*Kotietsintä voidaan toimittaa vastaavasti myös rakennuksessa, huoneessa tai suljetussa säilytyspaikassa, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että sitä käytetään paljastinlaitteen maahantuontivarastona taikka valmistus-, kaupan-*

pito-, myynti-, luovutus-, huolto-, korjaus- tai asennuspaikkana.

8 (9) §

*Henkilöntarkastus*

Jos on erittäin todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu paljastinlaiterikkomus, voidaan toimittaa pakkokeinolaissa tarkoitettu henkilöntarkastus moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle ja matkustajalle sen estämättä, mitä pakkokeinolain 5 luvun 10 §:n 1 momentissa säädetään.

9 (10) §

*Virkamiehen toimivalta*

Poliisimiehellä, (poist.) tullimiehellä ja rajavartiomiehellä virkatehtävässään on oikeus ottaa paljastinlaite pois moottorikäyttöisestä ajoneuvosta tai sen perävaunusta. Jos laitetta ei voi ottaa pois, ajoneuvon tai sen perävaunun käyttäminen on estettävä niin kuin tieliikennelaissa (267/1981) säädetään.

10 ja 11 §

(Kuten 11 ja 12 § HE)

2.

**Laki**

**tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 75 §:n 2 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 754/1995, seuraavasti:

75 §

*Perusteet ajokieltoon määräämiselle*

Ajo-oikeuden haltija on, jollei 78 §:n 2 tai 4 momentista taikka 80 §:stä muuta johdu, määrättävä ajokieltoon:

5) jos hän on vähintään neljästi kahden vuoden tai kolmasti vuoden kuluessa syylistynyt

tämän lain nojalla rangaistavaan tekoon, lukuun ottamatta muita rikesakolla rangaistavia tekoja kuin ylinopeusrikkomuksia, taikka liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetun lain ( / ) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettuun paljastinlaiterikkomukseen; tai

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pauli Saapunki /kesk  
vpj. Esko-Juhani Tennilä /va-r  
jäs. Klaus Bremer /r  
Tarja Filatov /sd  
Kalevi Lamminen /kok  
Suvi Lindén /kok  
Kari Myllyniemi /kesk

Reino Ojala /sd  
Tuija Maaret Pykäläinen /vihr  
Jorma Rantanen /sd  
Raimo Vistbacka /ps  
vjäs. Heikki Koskinen /kok  
Tauno Pehkonen /skl.

## PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/1998 vp

**Hallituksen esitys laeiksi liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä ja tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta**

*Liikennevaliokunnalle*

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Eduskunta on 11 päivänä helmikuuta 1998 lähettäessään hallituksen esityksen 242/1997 vp laeiksi liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä ja tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta valmistelevasti käsiteltäväksi liikennevaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto liikennevaliokunnalle.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pekka Koivisto, liikenneministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Antero Jyränki
- professori Ilkka Saraviita
- professori Kaarlo Tuori.

### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä. Esityksessä ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Esityksen varsin yksityiskohtaisissa säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellään ehdotettuja säännöksiä menettämisseuraamuksesta sekä kotietsinnän ja henkilöntarkastuksen toimittami-

sesta hallitusmuodon omaisuudensuojaa, kotirauhan turvaa ja henkilökohtaisen koskemattomuuden oikeutta koskevien säännösten kannalta. Esityksessä katsotaan, että liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä ehdotettu laki voidaan säätää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin pitänyt tarpeellisena, että lakiehdotuksesta hankitaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

### VALIOKUNNAN KANNANOTOT

#### *Perustelut*

##### *Yleistä*

Ehdotetun lain tarkoituksena on korvata nykyinen nopeusvalvontaa vaikeuttavien laitteiden

kieltämisestä annettu laki. Tämä laki säädettiin tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä perustuslakivaliokunnan annettua lakiehdotuksesta lausunnon (PeVL 12/1984 vp). Selkein ero voimassa olevan lain ja käsiteltävänä olevan lakiehdotuk-

sen välillä on siinä, että säännösten soveltamisala laajenisi, mikä perustuu lähinnä teknisen kehityksen huomioon ottamiseen. — Lakiehdotuksen valtiosäännön kannalta merkitykselliset seikat koskevat omaisuudensuojaa, kotirauhan turvaa ja oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.

### *Omaisuudensuojaan liittyvät ehdotukset*

Lakiehdotuksen säännöksissä kielletään liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden käyttö, hallussapito, maahantuonti, valmistaminen ja luovuttaminen (2 §). Valvontalaiterikkomukseen liittyy sakkorangaistus (3 §) sekä valvontalaiterikkokseen sakkorangaistus tai enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus (4 §), minkä lisäksi ehdotukseen sisältyy myös säännös menettämisseuraamuksesta (6 §).

Tällaiset säännökset merkitsevät omaisuuteen kohdistuvien oikeuksien sellaista rajoittamista, jolla on lähtökohtaisesti merkitystä hallitusmuodon 12 §:n kannalta. Kieltojen asettaminen ja rangaistusseuraamusten säätäminen tehostamaan niiden noudattamista on varsin tavanomainen, joskaan ei rajoituksitta lainsäätäjän käytössä oleva keino. Valiokunta on luonnehtinut asiaa näin: ”Lainsäätäjän liikkumavara kriminalisointien säätämässä on varsin väljä, joskin siihen kohdistuu rajoituksia sekä perustuslaista että Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista. ... Tällaisten rajoitusten lähtökohtana on, että lailla ei voida kieltää toimia, joihin perustuslaki nimenomaisesti oikeuttaa.” (PeVL 23/1997 vp, jossa on käsitelty laajemminkin perusoikeuksien ja rikoslainsäädännön suhdetta.)

Valiokunnan käsityksen mukaan ehdotettujen kieltojen ja niihin liittyvien seuraamussäännösten valtiosääntöoikeudellinen hyväksyttävyyys seuraa jo siitä, että näiden sinänsä vähäisinä pidettävien omistusoikeuden rajoitusten tarkoituksena on parantaa liikenneturvallisuutta ja suojata siten kaikkien liikenteessä olevien henkeä ja terveyttä (HM 6,1 §).

### *Kotietsintä*

Lakiehdotuksen 8 § koskee valtuuksia toimittaa pakkokeinolaissa tarkoitettu kotietsintä. Val-

tuudet olisivat käytettävissä liikennevalvontaa vaikeuttavan laitteen löytämiseksi ajoneuvossa tai sen perävaunussa, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty valvontalaiterikkomus (1 mom). Kotietsintä voidaan ehdotuksen mukaan toimittaa myös rakennuksessa, huoneessa tai suljetussa säilytyspaikassa, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että tilaa käytetään laitteen maahantuontivarastona taikka valmistus-, kaupanpito-, myynti-, luovutus- tai asennuspaikkana (2 mom).

Kotietsintäsäännöksiä on arvioitava kotirauhan turvaa koskevan hallitusmuodon 8 §:n kannalta. Sen 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Ehdotuksen 1 momentissa mainituista tapauksista on huomattava, että ajoneuvoa tai sen perävaunua ei voida pitää kotirauhan piiriin kuuluvana tilana, paitsi milloin kysymyksessä on asuntovaunu tai matka-auto (PeVL 8/1994 vp ja 2/1996 vp). Kotietsinnän toimittaminen ehdotuksen 2 momentin nojalla voi kohdistua kotirauhan suojaamiin tiloihin.

Kotietsinnän toimittamisen edellytyksenä on lakiehdotuksen mukaan todennäköisiin perusteisiin pohjautuva epäily, että on tehty valvontalaiterikkomus tai että jotakin tilaa käytetään kiellettyjen laitteiden säilyttämiseen tms. tarkoitukseen. Tällaiset edellytykset vastaavat sitä perustuslain vaatimusta, että kotietsintä toimitetaan rikoksen selvittämiseksi (vrt. PeVL 2 ja 47/1996 vp), vaikkakaan rikosepäilyä ei nimenomaisesti mainita pykälän 2 momentin tekstissä.

Lakiehdotuksen 3 ja 4 §:n seuraamussäännökset jäävät alle sen rangaistusasteikon, joka pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n yleissäännöksen mukaan perustaa oikeuden kotietsinnän toimittamiseen. Perustuslaissa ei ole asetettu erityisiä kvalifikaatioita niille rikoksille, joiden selvittämiseksi kotietsinnän toimittaminen on mahdollista (PeVL 23/1997 vp). On selvää, että kotietsintävaltuuksia ei voida kytkeä kuinka vähäisiin rikoksiin tahansa. Tällaisten valtuuksien sallittavuus riippuu perusoikeuksien yleisistä rajoitusedellytyksistä. Niistä voidaan yleisesti todeta,



että lakiehdotuksen taustalla olevat liikennevalvonnan tarpeet ja pyrkimys liikenneturvallisuuden edistämiseen ovat valiokunnan käsityksen mukaan sellaisia painavia yhteiskunnallisia syitä, joiden vuoksi on lähtökohtaisesti hyväksyttävää puuttua kotirauhan turvaan kotietsinnän avulla.

Ajoneuvossa toimitettava kotietsintä on selvästikin välttämätön toimenpide kriminalisoidun teon — valvontalaiterikkomuksen — toteuttamiseksi. Pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa kotietsintä liittyy valvontalaiterikokseen, joka on teonkuvauksen osalta jossain määrin verrattavissa väkivaltakuvauksen levittämiseen (RL 16:26). Kummassakin tapauksessa nimittäin teon tunnusmerkit täyttyvät liiketoiminnalla, joka yleensä vaatii tavaravaroitusta. Pakkokeinolain mukaan kotietsinnän saa toimittaa, jos epäilyn kohteena oleva rikos on väkivaltakuvauksen levittäminen. Valiokunta katsoo, että 2 momentin mukainen kotietsintävaltuus täyttää perusoikeusrajoitukselle asetettavan suhteellisuusvaatimuksen, koska lainsäädännön tavoitetta ei ole tehokkaasti saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin, ja että valtuus on siksi välttämätön lainsäädännön taustalla olevan tärkeän yhteiskunnallisen tarkoituksen kannalta. Ehdotuksen 8 §:i näin ollen vaikuttaa lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

### *Henkilöntarkastus*

Lakiehdotuksen 9 § sääntelee henkilöntarkastuksen toimittamista. Ehdotuksen mukaan henkilöntarkastus voidaan toimittaa ajoneuvon kuljettajalle ja matkustajalle, jos on erittäin todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty valvontalaiterikkomus. Tätä ehdotusta tulee arvioida niiden hallitusmuodon 6 §:n säännösten kannalta, jotka sääntelevät oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Kyseinen oikeus turvataan jokaiselle hallitusmuodon 6 §:n 1 momentissa. Pykälän 3 momentin säännöksistä on tässä yhteydessä merkitystä sillä, että henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta.

Säännösehdotus on ongelmaton lailla säätämisen vaatimuksen sekä perusoikeusrajoituksen

tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen kohdistuvien edellytysten kannalta. Henkilöntarkastus voidaan ehdotuksen mukaan toimittaa vain hyvin konkreettisen rikosepäilyn ("erittäin todennäköiset perusteet") johdosta, mikä seikka on jo yleisellä tasolla omiaan ehkäisemään sitä, että henkilöntarkastus toimitettaisiin perustuslaissa tarkoitetulla tavalla mielivaltaisesti.

Lakiehdotuksen taustalla olevat liikennevalvonnan tarpeet ja pyrkimys liikenneturvallisuuden edistämiseen ovat sellaisia painavia yhteiskunnallisia syitä, joiden vuoksi henkilökohtaiseen koskemattomuuteen on hyväksyttävää puuttua henkilöntarkastuksen muodossa. Henkilöntarkastuksen toimittaminen ehdotuksessa tarkoitetuissa tilanteissa on myös välttämätöntä kyseisen yhteiskunnallisen tarpeen kannalta. Toimenpiteen suorittamiselle ehdotetut edellytykset lisäksi huomioon ottaen on valiokunnan mielestä selvää, että sääntely täyttää perusoikeusrajoituksen sallittavuuteen liittyvän suhteellisuusvaatimuksen. Ehdotettu sääntely on näin ollen sopusoinnussa perustuslaissa säädetyn mielivaltaisen puuttumisen kiellon kanssa.

### *Ulkomailla rekisteröidyt ajoneuvot*

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan lain kiellot koskevat ulkomailla rekisteröityjä, niin ulkomaalaisten kuin suomalaisten hallinnassa olevia ajoneuvoja vain siten, että liikennevalvontaa vaikeuttavaa laitetta ei saa käyttää Suomen alueella mutta sellainen voi ajoneuvossa olla. Asiaa ei ole perusteltu esityksessä lainkaan. Valiokunnan mielestä tällainen lähtökohta on syytä kyseenalaistaa. Suomen alueella liikkuu merkittävässä määrin ulkomailla rekisteröityjä ajoneuvoja; vuoden 1996 tilastojen mukaan Suomeen saapui esimerkiksi yli 2 miljoonaa tällaista henkilöautoa. Valiokunta katsoo, että on vielä selvitettävä mahdollisuudet ulottaa laki koskemaan mahdollisimman täysimääräisesti myös ulkomailla rekisteröityjä ajoneuvoja niiden ollessa yleisessä liikenteessä Suomessa. Tämän näemyksen valtiosääntöoikeudellisenä perusteena voidaan viitata hallitusmuodon 5 §:n 1 momentin säännöksiin.

**Lausunto**

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

*että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.*

Helsingissä 24 päivänä helmikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok  
vpj. Johannes Koskinen /sd  
jäs. Gunnar Jansson /r  
Anneli Jäätteenmäki /kesk  
Marjut Kaarilahti /kok  
Valto Koski /sd  
Jorma Kukkonen /sd

Jukka Mikkola /sd  
Paavo Nikula /vihr  
Riitta Prusti /sd  
Veijo Puhjo /va-r  
Maija-Liisa Veteläinen /kesk  
vjäs. Jouko Jääskeläinen /skl.

## LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/1998 vp

Hallituksen esitys laeiksi liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä ja tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta

*Liikennevaliokunnalle*

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Eduskunta on 11 päivänä helmikuuta 1998 lähettäessään hallituksen esityksen 242/1997 vp laeiksi liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä ja tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta valmistelevasti käsiteltäväksi liikennevaliokuntaan samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto liikennevaliokunnalle.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pekka Koivisto, liikenneministeriö
- lainsäädäntöjohtaja Jan Törnqvist ja lainsäädäntöneuvos Jukka Lindstedt, oikeusministeriö
- poliisiylitarkastaja Markku Väinölä, sisäasiainministeriö.

#### *Vuotetieto*

Valiokunnalla on ollut käytettävissään perustuslakivaliokunnan hallituksen esityksestä liikennevaliokunnalle antama lausunto (PeVL 6/1998 vp).

### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä. Lailla korvattaisiin nopeusvalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annettu laki.

Ehdotetulla lailla kiellettäisiin tieliikenteen valvontalaitteen paljastamiseen tai sen toiminnan häiritsemiseen tarkoitetun laitteen käyttö tai hallussapito tieliikennelaisissa tarkoitetulla tiellä Suomessa rekisteröidyssä moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai sen perävaunussa. Kyseisen laitteen käyttö kiellettäisiin myös ulkomailla rekisteröidyssä moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai sen perävaunussa silloin, kun ne ovat yleiseen

liikenteeseen käytetyllä tiellä. Lisäksi ehdotetaan kiellettäväksi kyseisten laitteiden maahantuonti ja valmistus levittämistarkoituksessa, kaupan pitäminen, myynti ja muu luovutus sekä asentaminen moottorikäyttöiseen ajoneuvoon tai sen perävaunuun. Ehdotuksen mukaan laitteiden käyttöä tai hallussapitoa koskevan kiellon rikkomisesta voitaisiin tuomita sakkoa. Lainvastaisesta laitteiden levittämisestä ehdotetaan seuraamukseksi sakkoa tai vankeutta enintään kolme kuukautta.

Kielletty laite tuomittaisiin valtiolle menetetyksi. Ehdotus sisältää myös säännökset kotiet-

sinnän ja henkilöön käyvän tarkastuksen toimitamisesta valvontalaitteen paljastimen tai härintälaitteen löytämiseksi.

Lisäksi tieliikennelain ajokiellon määräämisen perusteita koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

Valiokunta on käsitellyt hallituksen esitystä ensisijaisesti samanaikaisesti eduskunnassa käsiteltävänä olevien hallituksen esitysten yhteensovittamiseksi.

Valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden teknisen kehityksen vuoksi. Nykyistä lakia on tulkittu siten, ettei se koske muita kuin tutkatekniikkaan perustuvia laitteita. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin ja huomautuksin.

### *Rangaistussäännökset*

Hallituksen esitykseen sisältyy kaksi rangaistussäännöstä: valvontalaiterikkomus ja -rikos. Säännökset vastaavat nykyisin voimassa olevan lain säännöksiä. Lakivaliokunnassa on parhailaan käsiteltävänä myös hallituksen esitys (HE 6/1997 vp) oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä rauhaa vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi. Esitykseen sisältyy lakiehdotus, jossa ehdotetaan muutettavaksi nopeusvalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annettua lakia siten, että rangaistussäännöksestä poistettaisiin vankeusuhka. Muutosta perustellaan sillä, että sakkorangaistus voidaan mitata niin ankaraksi, ettei vankeuden käyttöön pitäisi olla tarvetta.

Valiokunta pitää sakkorangaistusta riittävän ankarana seuraamuksena hallituksen esityksessä rangaistavaksi ehdotetuista teoista. Tämän vuoksi ja eduskunnassa käsiteltävänä olevien hallituksen esitysten yhteensovittamiseksi valiokunta esittää liikennevaliokunnalle, että rangais-

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun lait on hyväksytty ja vahvistettu.

tussäännöksiä muutettaisiin jäljempänä esitetyin tavoin.

### *Rikosprosessuaaliset pakkokeinot*

Hallituksen esityksen ensimmäisessä lakiehdotuksessa on säännökset kotietsinnästä ja henkilöntarkastuksesta. Säännösehdoituksia on arvoiteltu siitä, että ne antavat esitutkintaviranomaisille liian laajat toimivaltuudet rikosprosessuaalisten pakkokeinojen käyttöön rikosten esituttinnassa. Moottorikäyttöisessä ajoneuvossa ja sen perävaunussa voidaan suorittaa kotietsintä paljastinlaitteen löytämiseksi, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty 3 §:ssä rangaistavaksi säädetty rikos. Kotietsintä voidaan toimittaa rakennuksessa tai vastaavassa tilassa, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että rakennusta käytetään laitteiden maahantuontivarastona, asennuspaikkana tai vastaavaan laitteiden levittämiseen tai luovuttamiseen liittyvään tarkoitukseen. Henkilöntarkastuksen osalta edellytetään, että on erittäin todennäköisiä perusteita epäillä henkilön syyllystyneen paljastinlaitteen luvattomaan käyttöön tai hallussapitoon. Ehdotetut säännökset vastaavat nykyistä lakia.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on arvioitu kotietsintää ja henkilöntarkastusta lähinnä perusoikeussäännösten kannalta. Lakivaliokunnan käsityksen mukaan vankeusuhan poistaminen rangaistussäännöksestä ei vaikuta tähän arviointiin.

Lakivaliokunta huomauttaa lisäksi, että rikosprosessuaalisista pakkokeinoista säädetään pakkokeinolaissa, jonka 7 luvun 1 a §:ssä on suhteellisuusperiaatetta koskeva säännös. Sen

mukaan pakkokeinoja saadaan käyttää vain, jos niiden käyttöä voidaan pitää puolustettavana ottaen huomioon tutkittavana olevan rikoksen törkeys, rikoksen selvittämisen tärkeys sekä rikoksesta epäillylle tai muille pakkokeinon käytöstä aiheutuva oikeuksien loukkaus ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Pykälä koskee sanamuotonsa mukaisesti vain pakkokeinolaissa tarkoitettuja pakkokeinoja. Liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämistä koskevan lakiehdotuksen pykälässä viitataan puolestaan pakkokeinolaissa tarkoitettuun kotietsintään ja henkilöntarkastukseen. Valiokunta toteaa, että suhteellisuusperiaate koskee myös tämän lakiehdotuksen perusteella käytettäviä pakkokeinoja. Suhteellisuusperiaate sisältyy myös poliisilain 2 §:n 2 momenttiin.

#### *Lakiehdotuksen suhde EU-lainsäädäntöön*

Asian valiokuntakäsittelyn aikana on esitetty, että lakiehdotus liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä olisi ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa. Käsitys voi perustua siihen, että laki estäisi tavaroiden vapaata liikkumista, joka on yksi Euroopan yhteisön yhteismarkkinoiden neljästä vapaudesta. Yhteisön perustamissopimuksen 30 artikla kieltää jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja vastaavat toimenpiteet. On epäselvää, voidaanko lakiehdotusta pitää tämän artiklan vastaisena. Mikäli lailla olisi artiklan tarkoittamia vaikutuksia, perustamissopimuksen 36 artikla oikeuttaa jäsenvaltiot asettamaan tavaroiden vapaaseen liikkumiseen vaikuttavia kieltoja ja rajoituksia, jotka ovat perusteltuja mm. yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta sekä ihmisten terveyden ja elämän suojelemiseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltäminen voidaan katsoa oikeutetuksi 36 artiklan perusteella. Kielto ei ole myöskään syrjivä, koska se koskee sekä Suomessa että ulkomailla valmistettuja laitteita.

Ennen kuin Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi Suomen lainsäädäntö harmonisoitiin yhteisön oikeuden kanssa. Silloin ei todettu tarpeelliseksi muuttaa tai kumota voimassa olevaa lakia, joka kieltää tutkanpaljastimien ja nopeusvalvontatutkan toimintaa häiritsevien laitteiden

käytön ja hallussapidon. Unionin jäsenyyden aikana ei ole ilmennyt, että mainittu laki olisi ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

Nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus laajentaisi kiellettyjen nopeusvalvontaa vaikeuttavien ja häiritsevien laitteiden määritelmää. Lain muutostarve johtuu teknisestä kehityksestä, eikä kyse ole periaatteellisesti uuden tyyppisestä lainsäädännöstä. Liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden käyttö ja hallussapito on kielletty Euroopan unionin jäsenmaista ainakin Ruotsissa. Edellä esitetyin perustein valiokunta katsoo, ettei lakiehdotus ole ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

#### *Yksityiskohtaiset perustelut*

##### **1. Laki liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä**

*1 § Soveltamisala.* Ehdotetussa pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisala. Lakiehdotuksen useassa pykälässä viitataan 1 §:ssä tarkoitettuun laitteeseen. Kirjoittamistavan yksinkertaistamiseksi valiokunta esittää, että lain 1 §:ssä määritellään paljastinlaite ja säädetään, että sillä tarkoitetaan laitetta, joka on tarkoitettu tai jota käytetään tieliikenteen valvontalaitteen paljastamiseen tai toiminnan häiritsemiseen. Laitteen määrittely vastaa hallituksen esitystä. Lisäksi pykälän otsikko esitetään muutettavaksi sen uutta sisältöä vastaavaksi.

*2 § Laitteen käyttö, hallussapito ja luovuttaminen.* Pykälä kieltää paljastinlaitteiden käytön, hallussapidon, luovuttamisen ja asentamisen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentissa kielletään paljastinlaitteen hallussapito ja käyttö Suomessa rekisteröidyssä moottorikäyttöisessä ajoneuvossa, mutta ainoastaan laitteen käyttö ulkomailla rekisteröidyssä ajoneuvossa. Perustuslakivaliokunta toteaa, että on selvittävät mahdollisuudet ulottaa laki koskemaan mahdollisimman täysimääräisesti myös ulkomailla rekisteröityjä ajoneuvoja niiden ollessa yleisessä liikenteessä Suomessa.

Liikenneministeriö on esittänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen lakiehdotuksen

muuttamista siten, että paljastinlaitteen hallussapito olisi kielletty Suomessa olevassa ulkomailla rekisteröidyssä ajoneuvossa, jos laite on toimintavalmiudessa.

Lakiehdotuksen muuttaminen ministeriön esittämällä tavalla kohtelisi Suomessa ja ulkomailla rekisteröityjen ajoneuvojen kuljettajia edelleen eri tavoin. Säännös on tulkinnanvarainen ja paljastinlaitteen käyttö- ja hallussapitokiellon tehokas valvonta olisi vaikeaa. Paljastinlaitteita on poliisin suorittamassa tieliikenteen valvonnassa havaittu suomalaisten ajoneuvojen lisäksi myös ulkomaisissa ajoneuvoissa. Nykyinen laki, joka kieltää ainoastaan laitteen käyttämisen ulkomaisessa autossa, on osoittautunut tältä osin toimimattomaksi.

Lakivaliokunta katsoo, että paljastinlaitteen hallussapito on kiellettävä samalla tavoin sekä Suomessa että ulkomailla rekisteröidyssä ajoneuvoissa, ja esittää, että 1 momentista poistetaan rekisteröintivaatimus ja momentin viimeinen virke.

Kielto pitää paljastinlaitetta ulkomaisissa ajoneuvoissa saattaa aiheuttaa käytännön ongelmia rajaa ylittäville ulkomaalaisille, joilla on paljastinlaite mukanaan. Ongelmia voidaan vähentää tiedottamalla Suomeen tuleville autoilijoille paljastinlaitteen käyttö- ja hallussapitokiellosta esimerkiksi viisumin myöntämisen yhteydessä ja rajanylityspaikoilla. Tiedotus tehostaa myös lain ennalta estävää vaikutusta.

Pykälän 1 momentissa käytetään ilmaisua ”moottorikäyttöinen ajoneuvo”. Lakiehdotuksen muissa pykälissä käytetään joko samaa ilmaisua tai pelkästään sanaa ”ajoneuvo”. Koska kaikissa säännöksissä tarkoitetaan yksinomaan moottorikäyttöisiä ajoneuvoja, valiokunta esittää, että säännökset kirjoitetaan johdonmukaisesti samalla tavalla. Lisäksi lakivaliokunta esittää pykälään ja sen otsikkoon tehtäväksi 1 §:n muutoksesta johtuvat korjaukset ja eräitä kielellisiä tarkistuksia.

*3 § Valvontalaiterikkomus ja 4 § Valvontalaiterikos.* Pykälissä säädetään rangaistavaksi 2 §:ssä lueteltujen kieltojen rikkominen. Valiokunta esittää, että rangaistussäännökset sisällytetään yhteen pykälään ja vankeusuhka poistetaan. Ehdotetut rikosnimikkeet ”valvontalaiterikos” ja

”valvontalaiterikkomus” eivät ole onnistuneita, koska rangaistavaksi ei ehdoteta liikennevalvontalaitteen käyttöä, vaan valvontalaitteen paljastavan tai sitä häiritsevän laitteen käyttö. Valiokunta esittää rikosnimikkeen korvaamisesta nimellä ”Paljastinlaiterikkomus” ja rangaistussäännöksen kirjoittamisesta lakiteknisesti hallituksen esitystä selkeämmällä tavalla.

*4 (5) § Ilmoitus rekisterinpitäjälle.* Pykälä velvoittaa ilmoittamaan ajokorttirekisteriä pitävälle viranomaiselle, jos joku tuomitaan moottorikäyttöistä ajoneuvoa käytettäessä tehdystä valvontalaiterikkomuksesta.

Paljastinlaiterikkomuksesta voidaan tuomita rangaistus tuomioistuimessa tai määrätä rangaistus rangaistusmääräysmenettelyssä. Valiokunta esittää, että säännöksen sanamuotoa muutetaan siten, että ilmoitusvelvollisuus koskee myös rangaistusmääräysmenettelyssä määrättyjä rangaistuksia. Pykälässä mainittu rikosnimike on korjattava vastaamaan muutettua 3 §:ää.

*5 (6) § Menettämisseuraamus.* Valiokunta esittää, että pykälään tehdään kielellisiä korjauksia ja sen loppuun lisätään selventävä viittaus rikoslain 2 luvun 16 §:ssä olevaan säännökseen rikoksen kautta saadun taloudellisen hyödyn menettämisestä.

*6 (7) § Valvontaviranomaiset.* Tullilaitos ja rajavartiolaitos ovat erillisiä organisaatiota. Valiokunta esittää, että pykälän kirjoittamistapa muutetaan tätä vastaavaksi. Myös 9 (10) §:ään on tehtävä vastaava korjaus.

*7 (8) § Kotietsintä ja 8 (9) § Henkilöntarkastus.* Valiokunta esittää, että pykäliin tehdään rikosnimikkeen muuttamisesta ja rangaistussäännösten yhdistämisestä johtuvat korjaukset.

## 2. Laki tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta

75 §. Pykälässä säädetään ajokiellon määräämisen edellytyksistä. Sen 2 momentin 5 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta valvontalaiterikkomuksesta. Valiokunta esittää, että säännökseen tehdään rikosnimikkeen muutoksesta johtuva korjaus ja viittaus täsmennetään koskemaan liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetun lain 3 §:n 1 kohdan mukaista paljastinlaiterikkomusta.

**Lausunto**

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kun-  
nioittavasti esittää,

että lakiehdotukset hyväksytään muutet-  
tuina seuraavasti:

**1.****Laki****liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

**1 §****Määritelmäsäännös**

Tässä laissa paljastinlaitteella tarkoitetaan lai-  
tetta, joka on tarkoitettu tai jota käytetään tieli-  
kenteen valvontalaitteen paljastamiseen tai toi-  
minnan häiritsemiseen.

**2 §****Paljastinlaitteen käyttö, hallussapito ja  
luovuttaminen**

Paljastinlaitetta ei saa käyttää eikä pitää hal-  
lussa (poist.) moottorikäyttöisessä ajoneuvossa  
tai sen perävaunussa, joka on yleiselle liikenteelle  
tarkoitettu tai yleiseen liikenteeseen käytetyllä  
alueella. (Poist.)

Paljastinlaitteen maahantuonti ja valmistus  
levittämistarkoituksessa, (poist.) pitäminen  
kaupan, myyminen, (poist.) muu luovuttaminen  
sekä asentaminen moottorikäyttöiseen ajoneu-  
voon tai sen perävaunuun on kielletty.

**3 §****Paljastinlaiterikkomus**

Joka tämän lain vastaisesti

1) käyttää tai pitää hallussaan paljastinlaitet-  
ta,

2) levittämistarkoituksessa tuo maahan tai val-  
mistaa tai

3) pitää kaupan, myy, muuten luovuttaa tai  
asentaa paljastinlaitteen moottorikäyttöiseen ajo-  
neuvoon tai sen perävaunuun,

on tuomittava **paljastinlaiterikkomuksesta**  
sakkoon.

**4 §**

(Poist.)

**4 (5) §****Ilmoitus rekisterinpitäjälle**

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa  
tehdystä paljastinlaiterikkomuksesta on ilmoitet-  
tava ajokorttirekisteriä pitävälle viranomaiselle  
asianomaisen ministeriön määräämällä tavalla.

**5 (6) §****Menettämisseuraamus**

Tämän lain vastaisesti hallussapidetty,  
(poist.) käytetty, (poist.) maahantuotu, valmis-  
tettu, kaupan pidetty, myyty, (poist.) muuten  
luovutettu tai asennettu paljastinlaite on tuomit-  
tava valtiolle menetetyksi. Jos paljastinlaite on  
siirtynyt toiselle, (poist.) hukattu tai hävitetty,  
sen arvo voidaan kokonaan tai osaksi tuomita  
menetetyksi. Lisäksi on sovellettava, mitä talou-  
dellisen hyödyn menettämisestä säädetään rikos-  
lain (39/1889) 2 luvun 16 §:ssä.

**6 (7) §****Valvontaviranomaiset**

Poliisi, (poist.) tullilaitos ja rajavartiolaitos  
valvovat tämän lain noudattamista.

7 (8) §

*Kotietsintä*

Jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu *paljastinlaiterikkomus*, voidaan toimittaa pakkokeinolaissa (450/1987) tarkoitettu kotietsintä *moottorikäytöisessä* ajoneuvossa tai sen perävaunussa *paljastinlaitteen* löytämiseksi sen estämättä, mitä pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään.

Kotietsintä voidaan toimittaa vastaavasti myös rakennuksessa, huoneessa tai suljetussa säilytyspaikassa, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että sitä käytetään *paljastinlaitteen* maahantuontivarastona taikka valmistus-, kaupanto-, myynti-, luovutus- tai asennuspaikkana.

8 (9) §

*Henkilöntarkastus*

Jos on erittäin todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu

*paljastinlaiterikkomus*, voidaan toimittaa pakkokeinolaissa tarkoitettu henkilöntarkastus *moottorikäyttöisen* ajoneuvon kuljettajalle ja matkustajalle sen estämättä, mitä pakkokeinolain 5 luvun 10 §:n 1 momentissa säädetään.

9 (10) §

*Virkamiehen toimivalta*

Poliisimiehellä, (*poist.*) tullimiehellä ja rajavartiomiehellä virkatehtävässään on oikeus ottaa *paljastinlaite* pois *moottorikäyttöisestä* ajoneuvosta tai sen perävaunusta. Jos laitetta ei voi ottaa pois, ajoneuvon tai sen perävaunun käyttäminen on estettävä niin kuin tieliikennelaissa (267/1981) säädetään.

10 ja 11 (11 ja 12) §

(Kuten HE)

2.

**Laki**

**tieliikennelain 75 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 75 §:n 2 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 754/1995, seuraavasti:

75 §

*Perusteet ajokieltoon määräämiselle*

Ajo-oikeuden haltija on, jollei 78 §:n 2 tai 4 momentista taikka 80 §:stä muuta johdu, määrätävä ajokieltoon:

5) jos hän on vähintään neljästi kahden vuoden tai kolmasti vuoden kuluessa syylistynyt tämän lain nojalla rangaistavaan tekoon, lukuun

ottamatta muita rikesakolla rangaistavia tekoja kuin ylinopeusrikkomuksia, taikka liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä *annetun lain ( 1 ) 3 §:n 1 kohdassa* tarkoitettuun *paljastinlaiterikkomukseen* tai

**Voimaantulosäännös**

(Kuten HE)



Helsingissä 1 päivänä huhtikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Henrik Lax /r  
jäsen Sulo Aittoniemi /kesk  
Juhani Alaranta /kesk  
Toimi Kankaanniemi /skl  
Juha Karpio /kok  
Annika Lapintie /vas  
Kari Myllyniemi /kesk

Reino Ojala /sd  
Markku Pohjola /sd  
Heikki Rinne /sd  
Pekka Saarnio /vas  
Säde Tahvanainen /sd  
Jukka Tarkka /nuors.

## ERIÄVÄ MIELIPIDE

### *Perustelut*

Liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden valmistus ja maahantuonti ehdotetaan kiellettäväksi vain silloin, kun se tapahtuu levittämistarkoituksessa. Vastaavasti levittämistarkoitus on asetettu laitteen maahantuonnin ja valmistuksen rangaistavuuden edellytykseksi. Se hämärtää lain tarkoitusta ja rangaistavan käyttäytymisen alaa, vaikeuttaa lain soveltamista ja aiheuttaa vaikeita rikosprosessuaalisia näyttöongelmia.

### *Mielipide*

Edellä esitetyn perusteella esitän,

*että lakiehdotukset hyväksytään valiokunnan lausunnon mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 2 ja 3 § muutettuna seuraavasti:*

### 2 §

*Paljastinlaitteen käyttö, hallussapito ja luovuttaminen*

Paljastinlaitetta ei saa käyttää eikä pitää hallussa moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai sen perävaunussa, joka on yleiselle liikenteelle tarkoitettu tai yleiseen liikenteeseen käytetyllä alueella.

Paljastinlaitteen maahantuonti, (*poist.*) valmistus, (*poist.*) pitäminen kaupan, myyminen, muu luovuttaminen sekä asentaminen moottorikäyttöiseen ajoneuvoon tai sen perävaunuun on kielletty.

### 3 §

*Paljastinlaiterikkomus*

Joka tämän lain vastaisesti

- 1) käyttää tai pitää hallussaan paljastinlaitetta,
  - 2) (*poist.*) tuo maahan tai valmistaa tai
  - 3) pitää kaupan, myy, muuten luovuttaa tai asentaa paljastinlaitteen moottorikäyttöiseen ajoneuvoon tai sen perävaunuun,
- on tuomittava *paljastinlaiterikkomuksesta* sakkoon.

Helsingissä 1 päivänä huhtikuuta 1998

Sulo Aittoniemi /kesk